

SPRAWOZDANIE

Mateusz Woźniak*

**SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ
KONFERENCJI „BIOINNOVATION
INTERNATIONAL SUMMIT 2010”
GDYNIA-GDAŃSK (21–22 PAŹDZIERNIKA 2010 R.)**

Problematyka związana z ochroną szeroko rozumianego prawa własności intelektualnej coraz częściej stanowi przedmiot wielu projektów naukowych, seminariów, konferencji, jak również szkoleń oraz programów propagujących i upowszechniających tę wciąż nieznaną dla wielu dziedzinę prawa. Aktualność tego zagadnienia, jak również wzrastająca świadomość twórców lub wynalazców o istnieniu konieczności zapoznania się z podstawowymi zasadami ochrony wytworów ludzkiego intelektu, nie dziwią. W dobie tzw. społeczeństwa informacyjnego oraz globalizacji, z jednej strony wiedza o środkach oraz sposobach zdobywania informacji, jak również sam czas dotarcia do informacji, a z drugiej strony wiedza o sposobach odpowiedniego zabezpieczenia własnej twórczości lub wynalazczości, decydują nie tylko o rozwoju naukowym, czy też technicznym, ale również bardzo często, jeżeli nie przede wszystkim, mają wymiar ekonomiczny.

Jednym z wydarzeń, które zostało poświęcone wyżej wymienionej tematyce, była czwarta międzynarodowa konferencja *Bioinnovation International Summit 2010*, która odbyła się w dniach 21–22 października 2010

* Mgr Mateusz Woźniak – prawnik, specjalista w dziedzinie praw własności intelektualnej, absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, doktorant Instytutu Europeistyki UJ.

roku w Trójmieście¹. Pierwszego dnia konferencji jej uczestnicy wysłuchali prelegentów oraz zapoznali się z wynikami badań, które zaprezentowane zostały w formie plakatów podczas tzw. sesji posterowej, w auli Pomorskiego Parku Naukowo-Technicznego w Gdyni. Drugiego dnia wszystkie wykłady oraz wydarzenia towarzyszące konferencji odbyły się w Gdańsku, w *Atheneum Gedanense Novum* Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Organizatorami konferencji byli Fundacja Centrum Transferu Technologii „Synergy”, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny w Gdyni, firma innowacyjna PRO-SCIENCE.eu oraz studenckie Koło Naukowe BIO-MED z Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego i Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Zakres tematyczny konferencji koncentrował się wokół problematyki komercjalizacji wyników badań naukowych w dziedzinie *life science* (biotechnologia, medycyna, chemia, farmacja) oraz tzw. transferu technologii, czyli zagadnień bezpośrednio wpisujących się w przedmiot regulacji prawa własności intelektualnej, w szczególności prawa własności przemysłowej. Od początku założeniem organizatorów nie było przeprowadzenie kolejnej konferencji skoncentrowanej na zaprezentowaniu ogólnych informacji z zakresu wyżej wymienionych zagadnień, czy też ogólnych zasad ochrony przedmiotów prawa własności intelektualnej. Podstawowym celem zjazdu była analiza szczegółowych zagadnień prawnych napotykanych w praktyce zarówno przez naukowców, jak i przedsiębiorców wprowadzających wyniki prowadzonych badań do obrotu. Należy przy tym stwierdzić, że zakładany cel został przez organizatorów osiągnięty, o czym świadczą nie tylko przedstawione przez prelegentów prezentacje bardzo specyficznych problemów związanych ze stosowaniem norm praw własności intelektualnej w praktyce, ale także żywa i często wybiegająca ponad ramy czasowe programu konferencji dyskusja prelegentów ze zgromadzonymi słuchaczami oraz liczne rozmowy kularowe.

Pierwszym prelegentem konferencji był Paweł Żołnierczyk, właściciel firmy *iTech Innovation* z Wielkiej Brytanii, który przedstawił problematykę *Strategii organizacji transferu technologii i komercjalizacji*. Referent na wstępie wyjaśnił różnicę między pojęciami transferu oraz komercjalizacji technologii, a następnie zaprezentował podmioty uczestniczące w tych procesach,

¹ Wszelkie informacje nt. konferencji, wraz z jej programem oraz informacjami o prelegentach i organizatorach, znajdują się na stronie internetowej wydarzenia <http://www.bioinnovation.pl> (wyświetlenie 15 I 2011 r.).

spotykane w praktyce modele (strategie) przeprowadzania tych procesów, jak również okoliczności faktyczne oraz regulacje prawne utrudniające lub uniemożliwiające w ogóle przeprowadzenie bądź zakończenie tych procesów. Wśród centralnych podmiotów transferu i komercjalizacji technologii, wymienił – co oczywiste – instytucje naukowo-badawcze, indywidualnych naukowców wraz z zespołami badawczymi, którzy bezpośrednio prowadzą badania lub eksperymenty, oraz przedstawiciele szeroko rozumianego przemysłu (biznesu), których rolą jest odpowiednia implementacja pozyskiwanych wyników prac badawczych do przemysłowego zastosowania i wprowadzenie ich do obrotu gospodarczego. Listę powyższą referent poszerzył następnie o dodatkowe instytucje, które na różnych etapach mogą zostać włączone lub wspomagają te procesy – m.in. inwestorzy, samorząd lokalny, instytucje charytatywne lub inne tzw. *science & bussines parties*. W częściach wystąpienia poświęconych czynnikom wpływającym na dobór odpowiedniego modelu strategii transferu i komercjalizacji technologii, specyficznej pozycji uczelnianych biur transferu technologii (ang. *technology transfer organizations*) oraz modelom wynagradzania naukowców przez instytucje badawczo-naukowe, uczestnicy konferencji mieli możliwość zapoznania się z wieloma praktycznymi problemami powstającymi w związku ze stosowaniem przepisów prawa własności intelektualnej, zarówno na poziomie prawa krajowego jak i prawa międzynarodowego.

Drugą w kolejności prezentację zatytułowaną *Innowacyjny transfer technologii* zaprezentował dr Adam Błaszczak, dyrektor *InnovaBio CRO* z Salt Lake City w Stanach Zjednoczonych. Przedstawił on model amerykańskiej instytucji *non profit* ściśle związanej z uniwersytetem stanowym i bezpośrednio finansowanej z budżetu stanowego – ang. *contract research organization* – której głównym celem jest prowadzenie badań nad komercjalizacją wyników badań oraz zachęcanie w ten sposób młodych naukowców do podejmowania oraz promowania własnych projektów. Stosowany w tej instytucji model działalności zakłada prowadzenie prac nad zleconymi przez podmioty biznesu pomysłami, tak, aby mogły one następnie zostać zastosowane w przemyśle oraz wprowadzone na rynek. Przedmiotem takich prac są jedynie projekty z tzw. „drugiej półki”, które nie znalazły się w centrum zainteresowania przedsiębiorców, w tym wielkich korporacji, tylko ze względu na to, że nie zostały ocenione jako innowacje gwarantujące pewny, szybki i wystarczająco wysoki zysk. Prace prowadzone pod nadzorem zespołu naukowców uniwersyteckich zatrudnionych w *InnovaBio CRO* wykonują lub

pracami bezpośrednio kierują, na zasadzie wolontariatu, studenci lub młodzi naukowcy, którzy obok zdobywania doświadczenia przy prowadzeniu tego typu prac, mają możliwość zainteresowania swoimi projektami lub pomysłami przedstawicieli biznesu i uzyskania finansowania własnych badań. Wystąpienie to wzbudziło wiele kontrowersji wśród słuchaczy, którzy w większości dość sceptycznie odnieśli się do tego rozwiązania. Nadmienić należy, że największe wątpliwości wzbudziła konstrukcja dopuszczania studentów do wykonywania prac w ramach zleconych projektów, nie wspominając o możliwości kierowania przez nich takimi pracami. Wątpliwości wzbudziła również związana z przyjętą konstrukcją organizacyjną odpowiedzialność uniwersytetu lub instytucji typu *contract research organization* za rzetelność wykonywanych badań lub za dochowanie w tajemnicy ich wyników, jak i informacji dostarczanych przez zlecających, niezbędnych do prowadzenia badań. Wydaje się, że wiele z krytycznych uwag wynikała nie tyle z innowacyjności przedstawianego modelu transferu i komercjalizacji wyników badań, a z braku postrzegania go jako rozwiązania dopuszczalnego w prawie USA oraz jako rezultatu odmiennego podchodzenia do możliwości łączenia świata nauki i badań ze światem biznesu.

Kolejne wystąpienie zatytułowane *Komercjalizacja osiągnięć naukowych – doświadczenia we współpracy z biznesem* przedstawił prof. Janusz M. Sowadski, światowej sławy chemik fizyczny, który rozwiązał wraz z kierowanym przez siebie zespołem krystalografów pierwszą na świecie trójwymiarową strukturę kinazy białkowej (wykorzystywaną obecnie m.in. w medycynie onkologicznej do projektowania specyficznych inhibitorów białkowych). Na przykładzie analizy trzech przypadków (*case studies*) zaprezentował on charakterystykę odmiennych modeli transferu i komercjalizacji wyników badań lub technologii z punktu widzenia naukowca-wynalazcy współpracującego z instytucją naukową, naukowca-wynalazcy współpracującego z przedstawicielem świata biznesu oraz naukowca-wynalazcy, który po skomercjalizowaniu własnych wyników badań sam inwestuje w obiecujące, nowe rozwiązania młodych naukowców. Przedstawione kazusy, opatrzone bogatym komentarzem prelegenta do prezentowanych zapisów klauzul umownych oraz licznymi uwagami uczestników konferencji, stanowiły cenne studium prawno-porównawcze odmiennych regulacji USA, Unii Europejskiej oraz państw skandynawskich w materii własności przemysłowej.

Po przerwie, w trakcie popołudniowej sesji pierwszego dnia konferencji miały miejsce jeszcze cztery inne wystąpienia, których głównym celem było

przybliżenie instytucjom naukowo-badawczym, ich pracownikom naukowym oraz prywatnym wynalazcom charakterystyki i zasad działania podmiotów umożliwiających zdobywanie finansowania na prowadzenie badań oraz komercjalizację uzyskiwanych w ich trakcie wyników. Wystąpienia te nie przedstawiały jakichkolwiek walorów naukowych, jednakże należy w tym miejscu wymienić poszczególne prezentacje: *Fundusz Kapitałowy Agencji Rozwoju Pomorza* Radosława Białasa z Agencji Rozwoju Pomorza S.A., *Współpraca z inwestorem typu Seed Capital* Piotra Sławskiego z *BBI Seed Found*, *Inny wymiar preinkubacji – Pomeranus Seed* Magdaleny Szymańskiej z Funduszu Kapitału Załączkowego *Pomeranus Seed*. Wystąpieniem zamykającym pierwszy dzień konferencji było przedstawienie przez Pana Macieja Marynowskiego wyników badania przeprowadzonego w 2008 roku przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości *Benchmarking Parków technologicznych w Polsce*².

O ile pierwszy dzień konferencji poświęcony został w głównej mierze rozwiązaniom organizacyjnym, elementom ekonomicznym i finansowaniu procesów transferu i komercjalizacji wyników badań lub technologii, o tyle prelekcje drugiego dnia zjazdu koncentrowały się wokół prawnych oraz umownych aspektów omawianych procesów. Pierwszą prelekcję drugiego dnia konferencji, *Licensing patent rights in practice. Legal and business' aspects*, wygłosił prof. Haim V. Levy, doktor biochemii Uniwersytetu w Tel Aviwie oraz adwokat – ekspert w dziedzinie prawa własności intelektualnej. Przedstawił on regulacje międzynarodowych aktów prawnych oraz obowiązujących w Izraelu aktów prawa krajowego, mających zastosowanie w umowach przenoszących majątkowe prawa do przedmiotów prawa własności przemysłowej (ang. *technology transfer agreement, technology transfer assignment*) oraz w umowach licencyjnych. Wśród omówionych zagadnień znalazły się rodzaje dopuszczalnych licencji, prawo wyłączności, zakres terytorialny oraz czasowy obowiązywania umów, tzw. pola eksploatacji (sposoby korzystania z przedmiotów własności przemysłowej), prawo do wynagrodzenia za korzystaniu z własności intelektualnej (ze szczególnym uwzględnieniem regulacji odnoszących się do rocznego minimalnego wynagrodzenia tantiemowego – ang. *annual minimum royalties*), dopuszczalne klauzule poufności oraz

² Raport dostępny w Internecie na stronie internetowej Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości pod adresem: <http://www.parp.gov.pl/files/74/81/194/1472.pdf> (data wyświetlenia: 07.01.2011).

zakazu konkurencji, jak również skutki prawne przedwczesnego rozwiązania umowy licencyjnej. Bardzo interesującym elementem wystąpienia było wskazanie wniosków *de lege ferenda* w odniesieniu do podnoszonego dzień wcześniej problemu prawnych ram treści regulaminów funkcjonowania biur transferu technologii (ang. *technology transfer organizations*) powoływanych do życia przez instytucje świata nauki – głównie uniwersytety.

Następną prelegentką była Patricia Barclay, adwokat ze Szkocji, członkini Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (ang. *World Intellectual Property Organization*) oraz ekspert w zakresie zagadnień prawa patentowego. W prezentacji zatytułowanej *Protecting Your Intellectual Property* przedstawiła charakterystykę poszczególnych przedmiotów prawa własności przemysłowej tj. wynalazków, znaków towarowych, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, czy też tajemnicy przedsiębiorstwa oraz modele stosowanej ochrony takiej własności intelektualnej. Panelistka wskazała również na bardzo efektywne, alternatywne sposoby ochrony poszczególnych, tradycyjnych przedmiotów prawa własności przemysłowej (np. wynalazków) w drodze bezpłatnej i globalnej ochrony prawnoautorskiej lub w drodze rozbudowanych i szczegółowych umownych klauzul poufności i zakazu konkurencji. Niewątpliwie cenną uwagą było wskazanie odmiennych rozwiązań w dziedzinie prawa patentowego, przyjętych w Stanach Zjednoczonych oraz państwach członkowskich Unii Europejskiej, np. możliwość patentowania w USA formuł napojów oraz programów komputerowych (te ostatnie jak wiadomo w Europie korzystają z ochrony prawa autorskiego, jak utwory literackie), czy też zasady publikowania wyników badań w związku z planami ubiegania się o patent. Prelegentka zasygnalizowała również konieczność dokonywania właściwej oceny przedmiotu własności intelektualnej podlegającego ochronie oraz właściwego rozgraniczenia i przyporządkowania przysługujących praw z niej wynikających, w szczególności w przypadkach generowania własności intelektualnej w relacjach między pracodawcą oraz podległymi mu pracownikami. Nierzadko brak harmonizacji tego zagadnienia w poszczególnych dziedzinach prawa własności intelektualnej (prawa autorskiego oraz prawa własności przemysłowej) oraz różnorodność przyjętych rozwiązań prawnych w państwach europejskich, z jednoczesnym brakiem odpowiednich regulacji na poziomie umów o pracę, powoduje długotrwałe procesy sądowe uniemożliwiające swobodne korzystanie np. z opatentowanych wynalazków.

Poranną sesję drugiego dnia konferencji zamknął referat dr. Macieja Barczewskiego z Katedry Prawa Międzynarodowego Publicznego Wydzia-

łu Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego pt. *Prawna ochrona własności intelektualnej – kluczowe problemy i wyzwania*. Prelegent obok przedstawienia zasad i warunków ochrony przedmiotów prawa autorskiego oraz prawa własności przemysłowej wynikających z regulacji krajowej obowiązującej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przybliżył także inne instrumenty prawnej ochrony przewidziane w licznych międzynarodowych aktach prawnych. Wśród traktatów dokładniej omówionych należy wymienić Konwencję o udzielaniu patentów europejskich, sporządzoną w Monachium dnia 5 października 1973 roku³ oraz Układ o współpracy patentowej (ang. *Patent Cooperation Treaty* – dalej: PCT) sporządzony w Waszyngtonie dnia 19 września 1970 roku⁴. Obok wyjaśnienia podstawowych celów wprowadzenia w życie tych międzynarodowych źródeł prawa jak również przedstawienia poszczególnych etapów postępowania rejestrowego przed Europejskim Urzędem Patentowym, referent zaprezentował zgłaszane propozycje zmian Konwencji monachijskiej oraz podstawowe problemy praktyczne związane z jej stosowaniem. Oddzielna część wystąpienia poświęcona została zmierzającym ku końcowi pracom legislacyjnym nad rozporządzeniem o patencie unijnym, którego regulacje miałyby umożliwić znaczne ułatwienia proceduralne oraz obniżenie kosztów uzyskiwania ochrony patentowej wynalazków we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej. Na podstawie projektowanego rozporządzenia, wykorzystującego istniejącą strukturę organizacyjną Europejskiego Urzędu Patentowego z siedzibą w Monachium (dalej: EUP), każdy wynalazca w jednym postępowaniu administracyjnym, prowadzonym przed wyżej wymienionym urzędem, będzie mógł ubiegać się o przyznanie ochrony patentowej dla zgłaszanego rozwiązania, która obowiązywać będzie na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej (ochrona powszechna i uniwersalna). Wśród zagadnień, które budzą wiele praktycznych trudności oraz wymagają jeszcze uzyskania konsensusu członków UE, znajdują się regulacje dotyczące m.in. wyboru języków urzędowych, w których dopuszczalne będzie składanie wniosków o przyznanie patentu unijnego (kwestią sporną jest to, czy pozostać tylko przy dotychczasowych językach urzędowych EUP wymienionych w Konwencji monachijskiej, czy też poszerzyć ich katalog) lub wymogu składania przysięgłych tłumaczeń

³ Tzw. Konwencja o patencie europejskim, Dz. U. z 2004 r., Nr 79, poz. 737 z późn. zm.

⁴ Dz. U. z 1991 r., Nr 70, poz. 303. Tekst Układu zawiera załącznik dołączony do niniejszego numeru Dz. U.

wszystkich przedkładanych urzędowi dokumentów-załączników do wniosku (jak wskazują badania koszty uzyskania takich tłumaczeń stanowią jedną z podstawowych barier przy podejmowaniu decyzji o aplikacji wniosku o patent europejski). Elementem wystąpienia dr. Macieja Barczewskiego, które zobrazowało zgromadzonym praktyczne ograniczenia dostępnych modeli ochrony patentowej było zestawienie kosztów oraz średnich okresów uzyskania patentu krajowego w Rzeczypospolitej Polskiej, patentu europejskiego w EUP oraz patentu na podstawie układu PCT.

Podsumowując należy stwierdzić, że konferencja międzynarodowa *Bioinnovation International Summit 2010* stanowiła istotny wkład w propagowanie wiedzy z zakresu regulacji praw własności intelektualnej. Dobór omawianych zagadnień oraz nacisk położony na problematykę związaną ze stosowaniem norm prawnych w odniesieniu do procesu transferu oraz komercjalizacji wyników badań z zakresu *life science* podyktowany został olbrzymim zainteresowaniem tą wiedzą podmiotów uczestniczących w tego rodzaju procesach, w szczególności samych naukowców, oraz widocznym brakiem dostępnych źródeł tak praktycznej i fachowej wiedzy. O sukcesie konferencji świadczy również dobór prelegentów, którzy są ekspertami w swoich dziedzinach życia naukowego lub zawodowego. Kolejną – już piątą – odsłonę cyklu międzynarodowych konferencji *Bioinnovation International Summit* organizatorzy zapowiadają na kwiecień 2011 roku⁵.

SUMMARY

REPORT ON THE INTERNATIONAL CONFERENCE “BIOINNOVATION INTERNATIONAL SUMMIT 2010” HELD IN GDYNIA AND GDAŃSK ON THE 21ST AND 22ND OCTOBER 2010

The 2010th edition of the international conference *Bioinnovation International Summit* held in Gdynia and Gdańsk on the 21st and 22nd October 2010 focused on the legal and practical aspects of the transfer and commercialization of research results and technology in life science (biotechnology, chemistry, pharmacy and medicine). The event was meant for any parties, e.g. ambitious students and researchers, who plan to commercialize their research results and obtain competent knowledge of the intel-

⁵ Informacji o konferencji *Bioinnovation International Summit 2011* należy poszukiwać pod adresem <http://www.bioinnovation.pl> (wyświetlenie 15 I 2011 r.).

lectual property law, with the emphasis on industrial property rights. The organizing committee succeeded in providing expert speakers – lawyers, researchers or business parties from Poland, Great Britain, Israel and the United States. The speeches, frequently accompanied by heated discussion and lobby debates, referred to strategies in organizing the transfer and commercialization of technology, innovative means of technology transfer, commercialization of research results, cooperation with the *seed capital* investor, licensing the patent rights, intellectual rights strategic management or to the key problems and challenges in the intellectual property protection. The conference was enriched by presentations of institutions offering financial aid for researchers or business solutions for transfer and commercialization of research results or technology (e.g. *spin off* partnerships).